

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Eugeniusz
Nazwisko: Siemaszko
Miejsce urodzenia: Wilno
Data urodzenia: 05-01-1929
Imię ojca: Ignacy
Imię matki: Waleria
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta nadzorcze śledztwa nr 63/46 prowadzonego od 02.11.1946 do 11.11.1946 przez Oddział Informacji Wojsk Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Gdańsku przeciwko członkom „Polskiej Organizacji Młodzieżowej Armii Krajowej”. 01.11.1946 żołnierze Komendy Zaporowej Miasta Tczew usiłowali skontrolować jadących pociągiem do Gdańska Eugeniusza Siemaszkę i jego kolegę, którzy mieli ze sobą broń. Uciekając E. Siemaszko postrzelił śmiertelnie jednego z żołnierzy, po czym został schwytyany i przekazany do dyspozycji Wojsk Bezpieczeństwa Wewnętrznego (WBW) woj. gdańskiego. Śledztwo nr 63/46 prowadzone przez Oddział Informacji WBW w Gdańsku zostało zakrojone na szeroką skalę, np. objęło również zamieszkałego w Wałczu krewnego E. Siemaszki. 08.11.1946 Prokurator Rejonowy w Gdańsku wydał nakaz tymczasowego aresztowania dla E. Siemaszki i pięciu innych osób. Postanowieniem oficera śledczego Oddziału Informacji WBW w Gdańsku z 11.11.1946 śledztwo przekazano do prowadzenia WUBP w Gdańsku.	IPN BU 2386/15130 (ZS-2177).	
Akta śledztwa dot. E. Siemaszki oskarżonego o zabicie żołnierza WP. Akta złożono do archiwum pod sygn. 1223/III.	Akta o sygn. 1223/III zniszczono w 1988 roku (protokół brakowania nr 1/88). Wpis na podstawie materiałów kartoteczno-ewidencyjnych.	

Akta sądowe w sprawie przeciwko E. Siemaszko oskarżonemu 20.01.1947 przez Wojskową Prokuraturę Rejonową w Gdańsku o dezercję z Pułku Zapasowego Armii Polskiej w kwietniu 1945, organizację w okresie od 08.1946 do 01.11.1946 nielegalnej grupy, w ramach której miał zamiar, ale nie dokonał zamachów i próby rozbrojenia w październiku 1946 niezidentyfikowanego oficera WP, także o to że 01.11.1946 zabił żołnierza na służbie i usiłował zabić innego funkcjonariusza, od 05.1946 do 10.1946 przechowywał broń bez zezwolenia. Eugeniusz Siemaszko wstąpił ochotniczo do Armii Polskiej w Wilnie w marcu 1945 po wkroczeniu Armii Czerwonej i był przydzielony do Zapasowego Pułku, który stacjonował w Łazienkach w Warszawie. Po kilku tygodniach zdezerterował i powrócił do Wilna. W Wilnie zaczął chodzić do gimnazjum i z kolegami założył tajną organizację. Celem działalności była walka "za Wilno". E. Siemaszko przyjął pseudonim „Bil”. Po miesiącu czasu połączyli się z inną grupą, której przywódca objął dowództwo. Po przyjeździe do Polski wraz z częścią zgromadzonej broni (2 pistolety) osiedlił się z rodzicami w Bydgoszczy. Poznał tam kolegę z którym postanowił założyć organizację walczącą z najeźdźcą. Zwerbowali kilku kolegów i 1. koleżankę. Organizacja składała się z 2. sekcji: operacyjnej pod dowództwem Siemaszki i wywiadowczej. Istniała ona 13 dni. Złożyli przysięgę 18.10.1946 w lasku gdańskim. Konspiratorzy nazwą, która brzmiała „Polska Organizacja Młodzieżowa AK” ("POMAK") nawiązali do grupy wileńskiej. Rozprawa w trybie jawnym odbyła się przed Wojskowym Sądem Rejonowym (Sr. 111/47) 14 lutego 1947. Na rozprawie Siemaszko twierdził, że przyznał się do wszystkiego, by uniknąć bicia. Sąd skazał go na łączną karę śmierci i przepadek praw obywatelskich na zawsze. 21.03.1947 Wojskowy Sąd Najwyższy oddalił skargę obrońcy i wyrok utrzymał w mocy. 31.03.1947 WSR w Gdańsku wydał postanowienie o zastosowaniu amnestii - karę śmierci zamienił na 15 lat więzienia i utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze. Na mocy amnestii wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku z 28.05.1956 zmniejszono karę 15 lat więzienia do lat 10 poprzez warunkowe przedterminowe zwolnienie z więzienia, utratę praw publicznych i obywatelskich do lat 5. Sąd Wojewódzki w Gdańsku na posiedzeniu 14.06.1956 zasądził natychmiastowe zwolnienie z więzienia. E. Siemaszko został zwolniony z więzienia 20.06.1956. W dniu 29.08.1967 wniósł o zatarcie kary. Sąd ocenił to jako działanie przedwczesne - zatarcie skazania nastąpiło 21.06.1971. W aktach znajduje się również wyrok wydany przez Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy 23.09.1993 zasądający odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie. W uzasadnieniu podano, że postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku z 25.03.1992 stwierdzono nieważność dawnych wyroków skazujących. Stwierdzono, że niespełna osiemnastoletni w chwili zatrzymania uczeń Siemaszko był torturowany i ustalono odszkodowanie i zadośćuczynienie. „Po zatrzymaniu przebywał w aresztach UB w Gdańsku i Bydgoszczy. W tym okresie był szykanowany i torturowany. Był wielokrotnie bity, wieszany nago na kratach, polewany zimną wodą. Podczas przesłuchań zmuszony był do siedzenia na jednej nodze od krzesła. Wbijano mu igły pod paznokcie. Wnioskodawcy wybito zęby, odbito wątrobę, a także w rezultacie uderzenia kolbą karabinu w głowę doznał złamania kości czaszki. Początkowo nawet nie był leczony. Przed rozprawą i krótko potem wnioskodawca przebywał w więzieniu w Gdańsku, gdzie osadzony był w całkowitej izolacji. Podczas pobytu w tym więzieniu Eugeniusz Siemaszko oczekiwał na wykonanie wyroku - kary śmierci (...). Po złagodzeniu kary w rezultacie zastosowania ustawy o amnestii wnioskodawcę przetransportowano do więzienia w Sztumie i przebywał tam od 3 listopada 1947, przez okres prawie 6 lat. W pierwszym okresie pobytu w tym więzieniu wnioskodawca kilka razy został dotkliwie pobity przez współosadzonych więźniów, którzy współpracowali ze służbą więzienną”. 30.05.1953 został przeniesiony do więzienia we Wronkach, a 28.03.1956 do Strzelc Opolskich, skąd 20.06.1956 wyszedł na wolność.

IPN Gd 146/18.

Eugeniusz Siemaszko występuje w aktach śledztwa w sprawie przynależności do powojennej organizacji niepodległościowej prowadzonego przeciwko innej osobie. 17.09.1948 w rezultacie tego śledztwa trzy osoby zostały skazane na kilkuletnie wyroki więzienia za dążenie do obalenia ustroju państwa przemocą w ramach "organizacji podszywającej się pod AK" i nie mającej związku z jakąś większą strukturą, za nielegalne posiadanie broni, za kilka napadów i kradzieży dokonanych w kwietniu i maju 1948. Nazwisko Eugeniusza Siemaszki przechodzi się w zeznaniach oskarżonych na temat wydarzeń wcześniejszych. Jest też kilkakrotnie wspomniane w innych niż zeznania dokumentach UB.

IPN By 070/4223 (4602/III).

Sprawozdania Wydz. Śledczego WUBP w Gdańsku za lata 1945-1946. Eugeniusz Siemaszko pojawia się w sprawozdaniu okresowym w informacji, że w dniu 09.11.1946 przejęto od Oddziału Informacji WBW dokumenty wileńskiej organizacji A.K. złożonej z 6 osób, gdzie pierwszym wymienionym jest E. Siemaszko. Jego sprawę postanowiono wyłączyć ze sprawy grupowej, potraktować go indywidualnie i sądzić w trybie doraźnym przed Wojskowym Sądem Rejonowym. W sprawozdaniu dekadowym z pracy Wydz. Śledczego WUBP w Gdańsku za okres 10.11.1946 - 20.11.1946 jest zawarta informacja, że śledztwo w sprawie Siemaszki trwa w dalszym ciągu. 18.11.1946 WBW we Wrocławiu przekazało Wydz. Śledczemu z Gdańska dalszych dwóch zatrzymanych do sprawy.

IPN Gd 0046/88/1.

Sprawozdania miesięczne Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Gdańsku do Naczelnej Prokuratury Wojskowej w Warszawie z okresu 06.05.1946 - 05.12.1946. W sprawozdaniu za listopad 1946, w ramach podrozdziału o stanie przestępczości politycznej, znajduje się krótki rzeczowy opis sprawy Eugeniusza Siemaszki.

IPN Gd 538/302 (09/46).

Sprawozdania miesięczne Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Gdańsku do Naczelnej Prokuratury Wojskowej w Warszawie za okres 07.01.1947 - 07.01.1948. W sprawozdaniu za luty 1947 zawarto wyroki śmierci, w tym na Eugeniusza Siemaszkę.

IPN Gd 538/307 (010/47).

Raporty dekadowe, miesięczne i inne, pisane w latach 1945-1951 przez poszczególne wydziały WUBP w Gdańsku do Szefa WUBP, a następnie przesyłane do Ministra MBP. Sprawozdania z wydarzeń mających miejsce w listopadzie 1946 zawierają informację na temat zatrzymania Eugeniusza Siemaszki z krótkim opisem okoliczności sprawy i nazwiskami innych podejrzanych.

IPN Gd 0046/250.

Rozpracowanie wstępno-agencyjne na grupę krypt. "Osamotnieni", nr rej. 17/52 zostało założone 29.11.1951 przez Wydz. III WUBP w Bydgoszczy na byłych członków organizacji młodzieżowej powstałej jeszcze przed repatriacją w Wilnie, która w roku 1945 została częściowo zlikwidowana. Jednak wg UB jej członkowie nadal prowadzili działalność poprzez kolportowanie wrogich ulotek, które zostały wysłane pocztą do kilku miast na adresy byłych członków konspiracji wileńskiej. W sprawie rozpracowywano 11 osób, w tym Eugeniusza Siemaszko, który w tym czasie znajdował się w więzieniu. W aktach znajdują się donosy, opracowania, plany operacyjne, materiały pochodzące z innych spraw dot. inwigilacji środowiska repatriantów z Wilna. Pojawia się w nich nazwisko Eugeniusza Siemaszki. 21.01.1955 sprawa "Osamotnieni" została zamknięta ze względu na to, że stwierdzono iż "członkowie POMAK po wyjściu z więzienia nie przejawiają żadnej wrogiej działalności". Akta sprawy "Osamotnieni" zostały złożone w archiwum 30.11.1955 po sygn. 17027/II. Teczka z materiałami na Eugeniusza Siemaszkę została wyłączona ze sprawy "Osamotnieni" i znalazła się w sekcji IV Wydz. III, gdzie na Eugeniusza Siemaszkę "planuje się założyć sprawę ewid.-obserw."

IPN By 084/412 (17027/II).

24.09.1956 na Eugeniusza Siemaszkę została założona sprawa ewidencyjno-obserwacyjna krypt. "Samotny", nr rej. 1431 prowadzona Wydz. III WUdsBP w Bydgoszczy jako na osobę wychodzącą z więzienia, skazaną za szczególnie niebezpieczne przestępstwa. 24.11.1960 sprawa została przerejestrowana przez Wydz. III KW MO w Bydgoszczy pod nr rej. 284 i przekwalifikowana na sprawę operacyjnej obserwacji ze względu na to, że ww. po wyjściu z więzienia nawiązał kontakty z osobami karanymi za przestępstwa polityczne. "Czynił zabiegi w przedterminowym zwolnieniu znanych mu osób z więzienia, organizował im pomoc materialną. W pisemnej korespondencji do osób odbywających obecnie karę więzienia podkreślał słuszność ich walki w minionym okresie (...)". 08.10.1962 sprawę przerejestrowano pod nr 1396. Sprawę zakończono 07.08.1969 jako że "wymieniony od dłuższego czasu nie przejawia wrogiej działalności (...)", a akta 05.09.1969 złożono do archiwum pod sygn. 3495/II.

IPN By 044/599 (3495/II), IPN By 0115/3.

Zadanie obserwacji Eugeniusza Siemaszki skierowane do Wydz. "B" KW MO w Bydgoszczy wpłynęło 12.03.1962 z Wydz. III KW MO w Bydgoszczy. Pod miejscem jego pracy zorganizowano dwa punkty zakryte (PZ) przy dwóch wyjściach z budynku Wojewódzkiej Rady Narodowej gdzie w Wydziale Finansowym ww. pracował. Obserwowanemu nadano pseud. "Lolek".

IPN By 079/98 (74/62, 160/62).

Teczka personalna Tajnego Współpracownika (TW) pseud "Mila", zwerbowanego 26.10.1962 przez Wydz. III KW MO w Bydgoszczy na potrzeby inwigilowania Eugeniusza Siemaszko w ramach sprawy operacyjnej obserwacji krypt. "Samotny". Eugeniusz Siemaszko odsiedziawszy 10 lat w więzieniu uważał swój wyrok - jak wynika z materiałów z tajnego przeglądu korespondencji ("W") i informacji kontaktu obywatelskiego (KO) - za „poświęcenie dla sprawy ojczyzny”. Dlatego wg SB należało sprawdzić bliżej poglądy E. Siemaszki i w tym celu zwerbowano TW "Mila". Wg SB z jego donosów wynikało, że E. Siemaszko nie przejawiał wrogiego podejścia, więc sprawę umorzono, a wraz z nią rozwiązano współpracę z TW „Mila” zgodnie z wnioskiem z dnia 07.08.1969.

IPN By 00105/272 (284/1) mikrofilm.

Teczki personalna i pracy tajnego współpracownika (TW) krypt. "273" zwerbowanego 11.03.1952 w celu udzielenia informacji na temat organizacji POMAK oraz inwigilowania jej byłych członków, a także innych osób. TW współpracował z aparatem represji w okresie 11.03.1952 - 27.02.1958. Eugeniusz Siemaszko wielokrotnie pojawia się w jego donosach najpierw jako członek organizacji POMAK jeszcze w gimnazjum w Wilnie, potem w Bydgoszczy. TW "273" kontrolował także E. Siemaszkę po jego wyjściu z więzienia w 1956 roku.

IPN By 0085/78 t. 1-2 (19419/1), IPN By 00105/76 t. 1-2 (19419/1) mikrofilm.

Charakterystyka nr 136 dot. organizacji pn. "Polska Organizacja Młodzieży Armii Krajowej" (POMAK). Teczka zawiera "karty na czyny przestępne" dokonane przez członków POMAK i kwestionariusze osobowe, w tym Eugeniusza Siemaszki.

IPN By 09/136, IPN BU 0176/217 (136/0).

Charakterystyka nr 47 dot. nielegalnej organizacji o nazwie POMAK. Skrót ten rozszerzano różnorodnie: „Pomorska Organizacja Młodzieżowa AK” lub też "Pomoc Armii Krajowej" jak pisał Eugeniusz Siemaszko w prośbie o ułaskawienie po wyroku śmierci wydanym 12.02.1947. Po szczegółowych analizach dokumentów inspektor Wydz. „C” WUSW w Gdańsku w notatce służbowej ustalił nazwę na „Polska Organizacja Młodzieżowa AK”. Eugeniusz Siemaszko w marcu 1945 rozpoczął w Warszawie w Pułku Zapasowym ochotniczą służbę ale zdezerterował i powrócił do Wilna. Tam współzałożył siedmioosobową grupę akowską, która działała na terenie Wilna do maja 1946. Następnie E. Siemaszko, który przyjął pseudonim "Bił", przybył do Polski w ramach repatriacji wraz z rodziną. We wrześniu 1946 rozpoczął naukę w gimnazjum w Bydgoszczy i założył tam pięcioosobową podziemną organizację. 1.11.1946 jadąc z kolegą w pociągu na trasie Tczew - Gdańsk chcąc uniknąć aresztowania zastrzelili jednego z członków patrolu zaporowego, który ich kontrolował i zauważył przewożoną przez nich broń. Obaj chłopcy próbowali zbiec, ale zostali ujęci. Pozostałych 3 członków organizacji POMAK ustalił Wydział Śledczy WUBP w Gdańsku. E. Siemaszko został skazany na karę śmierci (amnestia obniżyła karę do 15 lat więzienia), jego współtowarzysz na 5 lat więzienia (na podst. amnestii karę darowano), reszcie osób sprawę umorzono.

IPN BU 0175/81.